

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Факультет суспільно-гуманітарних наук та права
Кафедра української філології та зарубіжної літератури

ЗАТВЕРДЖЕНО НА ЗАСІДАННІ КАФЕДРИ

Завідувач кафедри З.О. Митяй

протокол № 1 від 27.08.2025 р.

Назва освітнього компонента	Література і кіно <i>вибірковий</i>
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) другий (магістерський)
Спеціальність	014.01 Середня освіта (Українська мова і література) 014.02 Середня освіта (Мова та література) 035 Філологія
Освітня програма	Середня освіта. Українська мова і література. Англійська мова і література Середня освіта. Українська мова і література Середня освіта. Мова і література (німецька, англійська), перша – німецька Середня освіта. Мова і література (англійська, німецька), перша – англійська Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Рік викладання	2025-2026; 2026-2027
Семестр	3, 5, 7 семестр
Викладач (-і)	науково-педагогічні працівники кафедри української філології та зарубіжної літератури відповідно до розподілу навчального навантаження на навчальний рік
Профайл викладача	інформація вноситься після розподілу навчального навантаження кафедри
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок)	Онлайн-консультації: через систему центру освітніх дистанційних технологій; e-mail; платформу Zoom; WhatsApp
Сторінка освітнього компонента на сайті центру освітніх дистанційних технологій МДПУ імені Богдана Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=3639

АНОТАЦІЯ ДО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Освітній компонент «Література і кіно» є вибіркоким, міждисциплінарним, адже надає здобувачам вищої освіти можливості для ознайомлення із найновішими тенденціями дослідження взаємодії літератури з кінематографом, впливом літератури на образи Всесвіту та людини у класичних і новітніх кінотекстах. Здобувачі вчать аналізувати різні фактори цього впливу, диференціювати зміст літературного твору та фільму-екранізації, аналізувати й розрізняти літературні прийоми від кінозасобів (монтаж, ракурс, кадр тощо), добирати адекватні кінофільми для використання у своїй професійній діяльності, писати рецензії-огляди на переглянуті фільми-екранізації.

У межах ВОК здобувачі вищої освіти вивчають процес синтезу літератури та кіно, визначають його особливості задля впровадження у своїй практичній роботі. Отримують практичні рекомендації щодо використання фільмів-екранізацій літературних творів на уроках у закладах профільної освіти, передфахової вищої освіти, написання рецензій-оглядів на переглянуті кінострічки, створення сценаріїв.

Освітній компонент доповнює вивчення історії української та зарубіжної літератур, розширює і поглиблює культурологічний рівень здобувачів вищої освіти, надаючи змогу проаналізувати не тільки тематику, проблематику, систему образів та мотивів, а й історико-культурний контекст літературного твору і його кіноадаптації, оскільки репрезентовано не лише контекст виникнення літературного твору, а й історично-культурний контекст кіноадаптацій, що уможлиблює діахронічний аналіз образів та мотивів у широкому світоглядно-філософському дискурсі.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою викладання освітнього компонента «Література і кіно» є розкриття теоретичних основ художньої взаємодії літератури та кіно в процесі екранізації, обґрунтування принципів і методів цієї взаємодії шляхом порівняльного аналізу жанрів, стилів, образної системи, композиції та мови кожного з цих видів мистецтв.

Основними завданнями:

- опанування теоретичних основ взаємодії літератури та кіно,
- ознайомлення з історією розвитку та становлення кінематографу,
- узагальнення фундаментальних положень, понять, категорій літературознавчої науки,
- формування у здобувачів вищої освіти навичок філологічно-аналітичної роботи з кінотекстом, написання рецензій-оглядів, складання сценарію до фільму за мотивами літературного твору.

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі повинні:

- **знати:** основні етапи розвитку кінематографу та літератури, сучасні методології аналізу кінотексту, основну проблематику дослідження тексту через виражальні засоби кіно; основні засади теорії інтермедіальності; ключові принципи взаємодії літератури та кіно як видів мистецтва; літературознавчу та кінематографічну термінологію;
- **вміти:** розкрити взаємодію кіномистецтва з художньою літературою, пояснювати взаємовплив літератури та кіно, інших видів мистецтва; аналізувати екранізації літературного твору.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Загальні компетентності (ЗК)6:

- **ЗК 2.** Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), цінувати різноманіття та мультикультурність; діяти соціально відповідально та свідомо.

– **ЗК 8.** Здатність проводити дослідницьку роботу, дотримуючись академічної доброчесності, визначати цілі та завдання, обирати методи дослідження, аналізувати результати.

– **ЗК 11.** Здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології в освітній і професійній діяльності.

Спеціальні (фахові, предметні компетентності) (ФК):

– **ФК 05.** Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації навчально-виховних цілей.

– **ФК 06.** Спроможність оцінити комунікативну і/або естетичну значущість художнього тексту; володіння навичками кваліфікованої інтерпретації різноманітних типів текстів, у тому числі й навичками розкрити їх смисл, простежити зв'язки із культурно-історичним контекстом епохи, враховуючи різні форми і канали передачі й кодування інформації; володіння навичками зіставляти мови культур і демонструвати взаємодію мистецтв та використовувати їх у педагогічній діяльності.

КОМПЕТЕНТНОСТІ, НАПРАВЛЕНІ НА ДОСЯГНЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

Якісна освіта, гендерна рівність, зменшення нерівності, мир та справедливість, партнерство заради сталого розвитку.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

– **ПРН 06.** Знати провідні тенденції розвитку світового літературного процесу, специфіку його перебігу в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори світової класики й сучасності у взаємозв'язках з вітчизняною літературою й культурою.

– **ПРН 08.** Мати творчо-критичне мислення, творчо використовувати різні теорії й досвід (український, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.

– **ПРН 11.** Уміти організовувати працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, обробляти, систематизувати й застосовувати в освітній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології.

– **ПРН 13.** Володіти різними видами аналізу художнього твору, визначати його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції та новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної культури.

– **ПРН 21.** Уміти використовувати інформаційно-комунікативні технології в професійній діяльності.

SOFT SKILLS, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ

1. Комунікація
2. Критичне мислення
3. Вирішення проблем
4. Прийняття рішень
5. Емоційний інтелект
6. Ненасильницьке спілкування
7. Управління знаннями
8. Робота в режимі невизначеності
9. Самоаналіз і саморефлексія.

ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	Лекція	Семінарське / практичне / лабораторне заняття	Самостійна робота	Всього (годин, кредитів)
Кількість годин <i>Денна форма</i>	30	14	76	120 / 4 кр.
Кількість годин <i>Заочна форма</i>	8	4	108	120 / 4 кр.

Підсумкова форма контролю – залік.

ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом.
- Вчасно виконувати завдання практичних занять і самостійної роботи.
- Вчасно та самостійно виконувати контрольні завдання.
- Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ПЕРЕЛІК ТЕМ (МОДУЛІВ)	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН ДЕННА ФОРМА				РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
	Л	ПР/СЕМ/ЛАБ	СР	ВСЬОГО	
БЛОК 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА КІНО					
Тема1. Література та кіно в системі синтетичних видів мистецтв та інформаційного простору	2		4	6	1; 2; 5 основна 5; 9 додаткова
Тема 2. Специфіка поезики літератури та кіно	2	2	5	9	1; 2; 5 основна 5; 9 додаткова
Тема 3. Фактура кіно в композиції художнього твору	2		5	7	1; 2; 5 основна 5; 9 додаткова
Тема 4. Письменник і сценарист: засади та принципи творчої діяльності	2		5	7	1; 2; 5 основна 5; 9 додаткова
Тема 5. Художня біографія та фільм-біографія: на межі вигадки й реальності	2		5	7	1; 2; 5 основна 5; 9 додаткова
Всього	10	2	24	36	
БЛОК 2. ПРИНЦИПИ КІНОАДАПТАЦІЇ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ					
Тема 6. Кіномистецтво Франції та його взаємодія з літературою	2	2	6	10	1; 3 основна 2; 3; 4 додаткова
Тема 7. Специфіка екранізації англійської літератури	2	2	6	10	1; 3; 5 основна 2; 3; 4 додаткова

Тема 8. Принципи та методи взаємодії американської літератури й кінематографу.	2	2	6	10	1; 3 основна 2; 3; 4 додаткова
Тема 9. Типи мистецьких зв'язків німецької літератури й кіно	2	1	5	8	1; 3 основна 2; 3; 4 додаткова
Тема 10. Кіноінтерпретація польської літератури	2	1	5	8	1; 3 основна 2; 3; 4 додаткова
Всього	10	8	28	46	
МОДУЛЬ 3. УКРАЇНСЬКИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ ПРОЦЕС І ЙОГО ВЗАЄМОДІЯ З КІНОМИСТЕЦТВОМ					
Тема 11. Українське поетичне кіно	2		4	6	1; 4 основна 1; 5; 6; 7; 8; 10 додаткова
Тема 12. Олександр Довженко: майстер українського поетичного кіно	2	2	4	8	1; 4 основна 1; 5; 6; 7; 8; 10 додаткова
Тема 13. Кінопроза українських митців: функціонування засобів кіно в художньому творі	2		6	8	1; 4 основна 1; 5; 6; 7; 8; 10 додаткова
Всього	6	2	14	22	
МОДУЛЬ 4. ВИКОРИСТАННЯ ЕКРАНІЗОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ					
Тема 14. Використання екранізованих літературних творів на уроках української і зарубіжної літератури	2	2	5	9	1; 3 основна 2; 3; 4 додаткова
Тема 15. Проблема використання фільмів-екранізацій у контексті підготовки старшокласників НМТ та ЗНО	2		5	7	1; 3 основна 2; 3; 4 додаткова
Всього	4	2	10	16	
Всього	30	14	76	120	

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ПЕРЕЛІК ТЕМ (МОДУЛІВ)	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН ЗАОЧНА ФОРМА				РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
	Л	ПР/СЕМ/ЛАБ	СР	ВСЬОГО	
БЛОК 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА КІНО					
Тема 1. Література та кіно в системі синтетичних видів мистецтв та інформаційного простору	1		5	6	1; 2; 5 основна 5; 9 додаткова

Тема 2. Специфіка поезії та кіно літератури	1	2	5	9	1; 2; 5 основна 5; 9 додаткова
Тема 3. Фактура кіно в композиції художнього твору			6	7	1; 2; 5 основна 5; 9 додаткова
Тема 4. Письменник і сценарист: засади та принципи творчої діяльності	1		5	7	1; 2; 5 основна 5; 9 додаткова
Тема 5. Художня біографія та фільм-біографія: на межі вигадки й реальності	1		5	7	1; 2; 5 основна 5; 9 додаткова
Всього	2	2	26	36	
БЛОК 2. ПРИНЦИПИ КІНОІНТЕРПРЕТАЦІЇ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ					
Тема 6. Кіномистецтво Франції та його взаємодія з літературою	1		9	10	1; 3 основна 2; 3; 4 додаткова
Тема 7. Специфіка екранізації англійської літератури	1		9	10	1; 3; 5 основна 2; 3; 4 додаткова
Тема 8. Принципи та методи взаємодії американської літератури й кінематографу.			10	10	1; 3 основна 2; 3; 4 додаткова
Тема 9. Типи мистецьких зв'язків німецької літератури й кіно			8	8	1; 3 основна 2; 3; 4 додаткова
Тема 10. Кіноінтерпретація польської літератури			8	8	1; 3 основна 2; 3; 4 додаткова
Всього	2	-	44	46	
МОДУЛЬ 3. УКРАЇНСЬКИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ ПРОЦЕС І ЙОГО ВЗАЄМОДІЯ З КІНОМИСТЕЦТВОМ					
Тема 11. Українське поетичне кіно	1		5	6	1; 4 основна 1; 5; 6; 7; 8; 10 додаткова
Тема 12. Олександр Довженко: майстер українського поетичного кіно	1		7	8	1; 4 основна 1; 5; 6; 7; 8; 10 додаткова
Тема 13. Кінопроза українських митців: функціонування засобів кіно в художньому творі			8	8	1; 4 основна 1; 5; 6; 7; 8; 10 додаткова
Всього	2	-	20	22	
МОДУЛЬ 4. ВИКОРИСТАННЯ ЕКРАНІЗОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ					
Тема 14. Використання екранізованих літературних творів на уроках української і зарубіжної літератури		2	7	9	1; 3 основна 2; 3; 4 додаткова

Тема 15. Проблема використання фільмів-екранізацій у контексті підготовки старшокласників НМТ та ЗНО.			7	7	1; 3 основна 2; 3; 4 додаткова
Всього	-	2	14	16	
Всього	8	4	108	120	

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Блок 1. Теоретико-методологічні основи взаємодії літератури і кіно

Тема 1. Література та кіно в системі синтетичних видів мистецтв та інформаційного простору. Поняття «мистецтво». Місце літератури і кіно в системі синтетичних видів мистецтва. Співвідношення понять «література» і «кіно» та їх функції. Форми та засоби буття літератури та кіно. Поняття про літературну кінематографічність. Поняття «Кіно без кордонів». Феномен Голлівуду та Боллівуду.

Тема 2. Специфіка поетики літератури та кіно. Основні тенденції еволюції жанрів, стилів, світоглядних систем сучасного кіно та його взаємодія з літературою. Проблема жанрів у літературі та кіно. Особливості мови кіно й мови літератури. Образ кінематографічний і образ літературний. Поняття про літературно художній твір і про сценарій як літературно-драматичний твір.

Тема 3. Фактура кіно в композиції художнього твору. Техніка сценарної побудови. Монтаж як технічно-структурний принцип у художньому творі. Специфіка технічного кіноприйому як конструкції. Технологічні засади кінематографу.

Тема 4. Письменник і сценарист: засади та принципи творчої діяльності. Концепти творчості. Поняття про літературний і кінематографічний талант. Народження творчого задуму. Поняття про творче натхнення. Принципи написання літературного твору. Етапи роботи над сценарієм фільму / мультфільму.

Тема 5. Художня біографія та фільм-біографія: на межі вигадки й реальності. Біографія письменника як об'єкт літературознавства: поняття про біографічний метод і художню біографію. Специфіка кінематографічного жанру «фільм-біографія» або «байопік». Становлення жанру. Виразальні та зображальні засоби в біографічних фільмах. Різновиди біографічних фільмів про письменників.

Блок 2. Принципи кіноінтерпретація світової літератури

Тема 6. Кіномистецтво Франції та його взаємодія з літературою. Загальний огляд становлення й розвитку французького кінематографу. Особливості екранізації французьких літературних творів: роман «Червоне і чорне» Фредеріка Стендаля; роман «Любий друг» Гі де Мопассана; романи «Знедолені», «Людина, яка сміється», «Собор Паризької Богоматері» Віктора Гюго; романи «20 000 лье під водою», «Навколо світу за 80 днів», «У пошуках капітана Гранта», «Подорож до центру Землі» Жуль Верна; роман «Пані Боварі» Гюстава Флобера; повість «Гобсек», роман «Шагренева шкіра» Оноре де Бальзака; роман «Жерміналь» Еміля Золя; комедія «Тартюф» Жана Батиста Мольєра; романи «Граф Монте-Крісто», «Графиня де Монсоро», «Три мушкетери» Александра Дюма (батька).

Тема 7. Специфіка екранізації англійської літератури. Загальний огляд становлення й розвитку англійського кінематографу. Специфіка екранізації англійської літератури: трагедії «Гамлет», «Ромео і Джульєтта», «Король Лір», «Макбет», «Отелло» Вільяма Шекспіра; роман «Джейн Ейр» Шарлотти Бронте; романи «Гордість і упередження», «Емма», «Розум і почуття (Чуття і чуттєвість)» Джейн Остін; роман «Робінзон Крузо»

Даніеля Дефо; роман «Пригоди Олівера Твіста», повість «Різдвяна пісня в прозі, або Різдвяне оповідання з привидами» Чарльза Діккенса; роман «Франкейнштайн, або Сучасний Прометей» Мері Шеллі; цикл творів про Шерлока Холмса Артура Конан Дойла; роман «Ярмарок марносластва» Вільяма Теккерея; роман «Вершник без голови» Томаса Майн Ріда; романи «Аліса в країні чудес», «Аліса в Задзеркаллі» Льюїса Керрола; роман «Айвенго» Вальтера Скотта; роман «Острів скарбів» Роберта Луїса Стівенсона; п'єса «Пігмаліон» Джорджа Бернарда Шоу; романи «Війна світів», «Машина часу» Герберта Веллса; романи «Чарлі та шоколадна фабрика», «Матильда» Роальда Дала; роман «Десять негрят»; цикли романів про Міс Марпл та про Еркюля Пуаро Агати Крісті; романи «1984», «Колгосп тварин (Хутір тварин)» Джорджа Орвелла; цикли романів про Гаррі Поттера та про фантастичних звірів Джоан Роулінг; цикл дитячого фентезі «Хроніки Нарнії» Клайва Стейплза Льюїса; цикли романів «Гоббіт» і «Володар перснів» Джона Рональда Руела Толкіна; цикл романів про Джеймса Бонда Яна Флемінга; цикл романів «Голодні ігри» Сюзанни Коллінз.

Тема 8. Принципи та методи взаємодії американської літератури й кінематографу.

Виникнення американських кіноімперій. Голлівуд як особливе явище світового кіно. Специфічні кіножанри американського кінематографу та їх зв'язок з літературою: вестерни, комедії, епічне фентезі, фільми жахів, фільми про «американську мрію». Специфіка екранізації американської літератури: романи «451 градус за Фаренгейтом», «Вино з кульбабок» Рея Бредбері, новела «Ділові люди», роман «Королі та капуста» О. Генрі, роман «Квіти для Елджерона» Деніела Кіза, роман «Останній з могікан» Джеймса Фенімора Купера, повість «Біле ікло», романи «Поклик пращурів», «Серця трьох» Джека Лондона, оповідання «Чорний кіт», «Система доктора Смолла і професора Піріа» Едгара Аллана По, романи «Пригоди Тома Соєра», «Пригоди Гекльберрі Фінна», «Принц і жебрак» Марка Твена, цикл повістей «Чарівник Країни Оз» Лімана Френка Баума, романи «Великий Гетсбі», «Загадкова історія Бенджаміна Баттона» Френсіса Скотта Фіцджеральда, роман «Прощавай, зброе» Ернеста Гемінгвея, роман «Маленькі жінки» Луїзи Мей Олкотт, роман «Мобі Дік» Германа Мелвіла, роман «Щоденник пам'яті» Ніколаса Спаркса, цикл романів «Гра престолів» Джорджа Мартіна, роман «Я – легенда» Річарда Метісона, серія романів «Бріджертони» Джулії Квін, роман «Щиголь» Донни Тарт, романи «Кладовище домашніх тварин», «Зелена миля» Стівена Кінга

Тема 9. Типи мистецьких зв'язків німецької літератури й кіно. Передумови, витоки й сутність німецького кіно. Тематика фільмів-екранізацій. П'єса Бертольда Брехта «тригрошова опера»: популярність і заборона твору, театральні постановки та кінофільми. Становлення жанру кіноказки за мотивами творів Ернста Теодора Амадея Гофмана («Лускунчик і Щурячий король»). Особливості мультиплікаційного жанру під впливом казок братів Грімм («Білосніжка», «Рапунцель», «Гензель і Гретель») та Вільгельма Гауфа («Карлик ніс», «Каліф-лелека», «Маленький Мук»). Воєнна тематика у фільмах-екранізаціях творів Еріха Марії Ремарка («На західному фронті без змін», «Тріумфальна арка»). Осягнення проблем буття людини у фільмах за мотивами драми Йогана Фольфганга Гете «Фауст».

Тема 10. Кіноінтерпретація польської літератури. Загальний огляд становлення й розвитку польського кінематографу. «Пан Тадеуш» Адама Міцкевича як великий героїчний епос у європейській літературі та проблеми його екранізації. Козацький гетьман Іван Мазепа у драмі Юліуша Словацького «Мазепа» та однойменному фільмі Густава Глобека. Специфіка екранізацій: роман «Вогнем і мечем» Генріка Сенкевича, роман «Знахар» Тадеуша Доленга-Мостовича, роман «Соляріс» Станіслава Лема, цикл романів «Відьмак» Анджея Сапковського, роман «Самотність у мережі» Януша Леона Вишневецького.

Блок 3. Український літературний процес і його взаємодія з кіномистецтвом

Тема 11. Українське поетичне кіно. Витоки й засади формування українського кінематографу. Представники письменницької сфери як теоретики і практики кіно. Кіноформат на сторінках органу лівої формації мистецтв. Леонід Осика як представник «українського поетичного кіно»: фільми-екранізації – «Камінний хрест» за мотивами новели Василя Стефаника, «Захар Беркут» за мотивами повісті Івана Франка. Кіно як світогляд: Сергій Параджанов і «Тіні забутих предків» Михайла Коцюбинського.

Тема 12. Олександр Довженко: майстер українського поетичного кіно. Поняття «кіноповість». Сценарна концепція Олександра Довженка. Чарівний світ дитинства «Зачарованої Десни»: автобіографічна повість і фільм. «Арсенал» у світлі експресіоністичного світовідчуття: від фільму до літературного варіанта сценарію. «Україна в огні» та її трагічна доля: заборони, захват, екранізація Юлією Солнцевою.

Тема 13. Кінопроза українських митців: функціонування засобів кіно в художньому творі. Фактура кіно в «лівій» прозі Гео Шкурупія. «Інтелігент»: авторська техніка Леоніда Скрипника. Кіноконструкція у романній формі Дмитра Бузька. Художня проза Юрія Яновського: кіноскладова роману «Майстер корабля».

Специфіка екранізації української літератури: поема «Енеїда», п'єса «Наталка Полтавка» Івана Котляревського, комедія «Сватання на Гончарівці» Григорія Квітки-Основ'яненка, роман «Чорна рада» Пантелеймона Куліша, новела «Вальс меланхолійний», повісті «Царівна», «У неділю рано зілля копала», «Земля» Ольги Кобилянської, п'єса «За двома зайцями» Михайла Старицького, трагікомедія «Мартин Боруля» Івана Карпенка-Карого, драма-феєрія «Лісова пісня» Лесі Українки, романи «Сад Гетсиманський», «Тигролови» Івана Багряного, трагікомедія «Мина Мазайло» Миколи Куліша», роман «Чорний ворон» Василя Шкляра, роман «Століття Якова» Володимира Лиса, роман «І будуть люди» Анатолія Дімарова, роман «Фелікс Австрія» Софії Андрухович, романи «Мелодія кави у тональності кардамону», «Мелодія кави у тональності сподівання» Наталії Гурницької. Актуалізація класичного тексту повісті «Кайдашева сім'я» Івана Нечуя-Левицького в жанрі римейку: телесеріал «Спіймати Кайдаша».

Блок 4. Використання екранізованих літературних творів у професійній діяльності

Тема 14. Використання екранізованих літературних творів на уроках української і зарубіжної літератури. Огляд фільмів-екранізацій художніх творів української та зарубіжної літератури, які входять до шкільної програми за 5-11 класи. Питання інтерпретації літературного твору за допомогою кінематографічних методів і засобів. Приклади уроків із застосуванням фільмів-екранізацій.

Тема 15. Проблема використання фільмів-екранізацій у контексті підготовки старшокласників до НМТ та ЗНО. Аналіз програми підготовки з української та зарубіжної літератури до НМТ та ЗНО. Створення добірки екранізацій для повторення літературних текстів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1.	Творче завдання. Написання есею за результатами перегляду одного (на вибір здобувача) з пропонованих фільмів-екранізацій світової, або української літератури (10 балів).
----	---

2.	Практико-орієнтоване завдання. Написання рецензії-огляду на один (на вибір здобувача) із пропонованих біографічних фільмів (байопіків) про письменника (10 балів).
3.	Практико-орієнтоване завдання. Створення проєкту «Топ-10 екранізацій літературних творів» і написання рекомендацій щодо їх використання у майбутній роботі за фахом (10 балів).

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ У ВІДПОВІДНОСТІ ДО ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
ПРН 06. Знати провідні тенденції розвитку світового літературного процесу, специфіку його перебігу в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори світової класики й сучасності у взаємозв'язках з вітчизняною літературою й культурою	опрацювання наукових досліджень, аналітичний метод, синтетичний метод, створення ситуацій пізнавальної новизни, створення ситуації зацікавленості, частково пошуковий метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, самостійна робота студентів	Поточний: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції з оцінкою відповідей здобувачів, презентація, доповідь, схематичний конспект, практико-орієнтовні завдання Підсумковий контроль: залікове тестування.
ПРН 08. Мати творчо-критичне мислення, творчо використовувати різні теорії й досвід (український, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань	практико-орієнтоване практичне завдання, пояснення, демонстрація, метод вправ, навчальні дискусії, спостереження і аналіз випадків, аналітичний метод, частково-пошуковий метод, методи інтерактивного навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни	Поточний контроль: письмове фронтальне опитування здобувачів на початку чи в кінці лекції (10-15 хв.), проведення інтерактивних вправ, відеопрезентації. Підсумковий контроль: залікове тестування.
ПРН 11. Уміти організовувати працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, обробляти, систематизувати й застосовувати в освітній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології.	практико-орієнтоване практичне завдання, пояснення, опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, самостійна робота студентів, частково пошуковий метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, методи інтерактивного навчання, створення ситуації зацікавленості	Поточний контроль: тестова перевірка знань здобувачів, експрес-контроль, презентація, есе, інтерактивні вправи. Підсумковий контроль: залікове тестування.
ПРН 13. Володіти різними видами аналізу художнього твору, визначати його	практико-орієнтоване практичне завдання, пояснення, спостереження і	Поточний контроль: практична перевірка знань на заняттях; тестова перевірка

	Форма підсумкового контролю		Електронне тестування (40 тестових завдань по 1 балу за кожну правильну відповідь) <u>Термін:</u> згідно з графіком освітнього процесу	40
			Усього	100

Робота здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях з освітнього компонента оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Оцінювання видів навчальної діяльності здійснюється за шкалою «0», «1», «2», «3», «4», «5». Критерії оцінювання діяльності здобувачів вищої освіти за окремими видами навчальних робіт, наведені у таблиці нижче.

Оцінювання окремих видів робіт

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Творчі завдання (есе, презентації, візуальний монтаж художнього тексту)	• 5 балів – завдання виконано згідно з вимогами, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми; • 4 бали – завдання виконано згідно з вимогами, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є незначні недоліки; • 3 бали – завдання виконано згідно з вимогами, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є недоліки; • 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення; • 0 балів – відповідь відсутня, плагіат.
Практико-орієнтовані завдання (порівняльний аналіз художнього тексту і фільму, проекти, ситуативні завдання)	• 5 балів – завдання виконано правильно і якісно, виявлено вміння студента застосовувати, творчо використовувати теоретичні знання на практиці; здобувач демонструє навички ефективної взаємодії, аргументує, переконує, приймає рішення, логічно формулює думку, відстоює власну позицію у процесі вирішення фахових завдань; • 4 бали – завдання виконані в основному правильно, але неповно; у ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу; здобувач демонструє навички взаємодії, аналізує, аргументує, логічно формулює, демонструє приклади, роблячи вибір, намагається, але не завжди вміє відстояти власну позицію у процесі вирішення фахових завдань; • 3 бали – завдання виконані неповно та на низькому рівні; у ході виконання завдань здобувач припускається помилок, використовує не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу; здобувач демонструє навички взаємодії, обговорює, формулює, демонструє думку, роблячи вибір, не завжди вміє переконати, відстояти власну позицію, віддаючи перевагу позиціям інших у процесі вирішення фахових завдань; • 1-2 бали – завдання виконані неповно, з помилками; здобувач розглядає, розпізнає, описує в загальних рисах, але не визначає зв'язки між закономірностями, особливостями розвитку і

	функціонування літературних явищ у контексті професійних завдань; • 0 балів – відповідь відсутня.
--	--

Згідно з Положенням про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладачем за освітнім компонентом визначено 3 види самостійної роботи (відповідно до орієнтовного переліку видів діяльності здобувача, які дозволяють продемонструвати досягнення результатів навчання, наведених в Положенні). Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковим контролем на освітньому компоненті «Література і кіно» є залік, на його складання надається 40 балів. Залік проводиться у формі підсумкової контрольної роботи з усіх тем двох модулів, які пройшли впродовж семестрі. Критерії оцінювання підсумкового контролю подано нижче:

Характеристики критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	За 40 бальною шкалою
Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	Відмінно	36-40
Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	Добре	33-35
Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	Добре	30-32
Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	Задовільно	27-29
Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	Задовільно	24-26

Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано з можливістю повторного складання заліку	21-23
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватися при розв'язанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА ECTS	Оцінка за національною школою для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ У НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького, розміщеного на офіційному сайті Університету https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2023/07/487_rezultati_neform_osviti_21_06_2023.pdf.

Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується лише на обов'язкові дисципліни ОП, оскільки вибіркові дисципліни здобувач обирає самостійно за власними особистими, професійними інтересами для розширення освітніх можливостей, культурного і фахового зростання.

**ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (ОСНОВНОЇ І ДОДАТКОВОЇ),
ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ, НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ, ПУБЛІКАЦІЙ З
ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА ВИКЛАДАЧІВ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ, З ЯКИМИ
МОЖНА ОЗНАЙОМИТИСЯ В РЕПОЗИТОРІЇ <http://eprints.mdpu.org.ua> ТА У
ВІЛЬНОМУ ДОСТУПІ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ**

Основна:

1. Брюховецька Л.І. Кіномистецтво: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Логос, 2011. 391 с.
2. Екфразис: Вербальні образи мистецтва: монографія / за ред. Т. Бовсунівської. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2013. 237 с.
3. Нікоряк Н., Сажина А. Екранізації творів світової літератури XIX ст.: метод. реком. Чернівці: Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 64 с.
4. Просалова В.А. Інтермедіальні аспекти новітньої української літератури: монографія. Донецьк: ДонНУ, 2014. 154 с
5. Теорія та критика сучасної англомовної літератури та кіно: навчально-методичний посібник / укладачі Л.С. Добровольська, Т.П. Мироненко. К.: Видавець Румянцева Г.В., 2023. 178 с.

Додаткова:

1. Даниленко Л.В. Художня література, кіно і пісні в інтертексті роману С. Оксеника «Вбивство п'яної піонерки»: кодифікація ретрочасу. *Наукові записки НаУКМА: Літературознавство*: наук. журн. Київ: НаУКМА, 2018. Т. 1. С. 66-69.
2. Дубиніна О. Екранізація літературного твору: семіотичний аспект. *Іноземна філологія*. 2014. Вип. 126. С. 89-97.
3. Дубиніна О. Екранізація літературного твору: специфіка інтермедіального перекодування. *Література на полі медій* : збірник наукових праць / ред. Т.І. Гундорова, Г.М. Сиваченко. Київ : Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка, 2018. С. 415–445.
4. Дубиніна О. Імагологічні моделі екранізації іноземних літературних творів. *Сучасні літературознавчі студії. Літературний дискурс: транскультурні виміри*. Вип. 12. 2015. С. 187-202.
5. Конівіцька Т. Мовні коди українського кіно. «Мова – кордон національної безпеки»: збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції. Львів: ЛДУ БЖД, 2023. С. 80-83
6. Макарадзе Х. Тема голодомору в літературі та кіно (В. Барка «Жовтий князь» та О. Янчук «Голод-33»). *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Спільний українсько-румунський науковий журнал. (АПСНІМ)*. 2017. № 4 (16), С. 10-13
7. Нікоряк Н. Кіно як інтермедіальний код прози А. Кокотюхи. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 47, том 3, 2022. С.67-76
8. Нікоряк Н. Текст на культурологічній межі: Кінороман «Червоний. Без лінії фронту» А. Кокотюхи. *Питання літературознавства*. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2020. Вип. 102. С. 164–194.
9. Стефанова А.Н. Творення поетики загадкового: література, кіно, телебачення (на матеріалі кіно- і телеекранізацій роману Джона ле Карре «Шпигун, вийди геть!» *Мільйон історій: поетика пригод у літературі та медіа*: зб. наук. матеріалів конференції (Бердянськ, 22–23 вересня 2016 р.) / гол. ред. О.П. Новик. Бердянськ : БДПУ, 2016. С. 155-156
10. Ямборська К.С. Екранізація літературних творів Григорія Квітки-Основ'яненка у контексті радянського фольклорного кінематографу. *Молодий вчений*. 2017. № 10. С. 365-369.

Електронні ресурси:

1. Віртуальний підручник з української літератури. URL: <http://eureka.ucoz.ua/index/0-29>
2. Екранізації світової класичної літератури URL: <https://shlyaheta.com.ua/15-shedevriv-svitovoi-literatury-za-iaakymy-buly-zniati-filmy-i-ikh-varto-pobachyty/>
3. Екранізації творів української літератури. Відеоресурс. URL: <https://znocourses.com/news/item/103-ekranizovani-tvory-ukrainskoi-literatury>
4. Електронна бібліотека української літератури. URL: <http://ukrplib.com>

5. Найкращі екранізації літературних творів. URL: <https://uakino.me/colections/zamotyvamynknug/>
6. Найневдаліші екранізації літератури. URL: <https://pidkazka.com/naynevdalishi-ekranizatsiyi-klasychnoyi-literatury/>
7. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
8. Публічна електронна бібліотека української художньої літератури. URL: <http://ukrlit.vn.ua>

Повний список основної і додаткової літератури можна отримати у викладача або на сторінці дистанційної освіти <https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=3639>

Публікації з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет:

1. Мажара Н.С., Загоря П.Д. Специфіка візуалізації образної системи повісті Івана Франка «Захар Беркут» засобами кіно в однойменному фільмі Ахтема Сеїтаблаєва та Джона Вінна. *Українські студії в європейському контексті: зб. наук. пр.*, 2021. № 3. С. 108-116.
2. Мажара Н.С., Касаджи С.І. Хронотопічні виміри письменницької оповіді в повісті І. Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я» та кінооповіді Н. Ворожбит у серіалі «Спіймати Кайдаша»: порівняльний аспект. *Шматмернасць тексту: структура, розуміння, інтерпретація*. Гомельські дзярж. ун-т імя Ф. Скарыны. Гомель: ГДУ імя Ф.Скарыны, 2021. С. 134-139
3. Mazhara N. The psycholinguistic potential of the interaction between the conceptual and the linguistic pictures of the world in the search of the mental unity in the literary text and its screen version. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 47. Том 2. 314 с. (С. 121-128)